

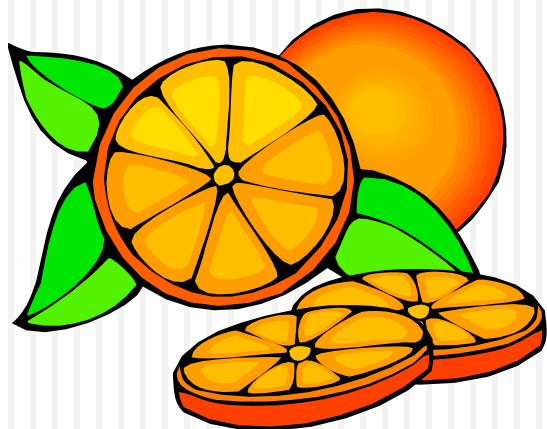
אסטרטגיית החשיבה - השוואה

אתי אברמוביץ
מדריכה ארצית להטמעת חשיבה במדעי החברה

משימה

2

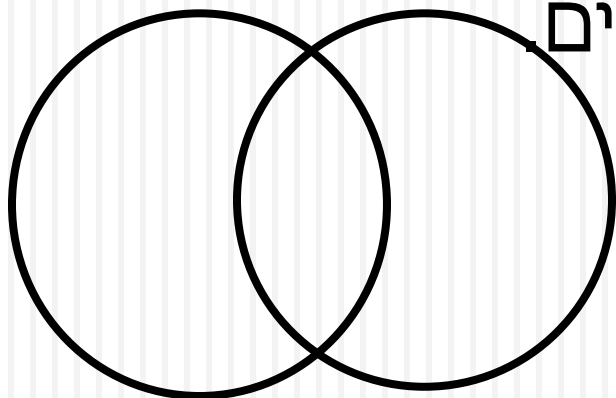
ערוך/ערכי השוואה בין תפוז ותפוח.

מה עשינו כדי להשוות?

3

1. **איסוף נתונים** - הסתכלנו בתמונות, ניסינו לדלות מידע מהזיכרון לגבי המאפיינים של כל אחד מהפריטים המושווים. (רשימה)
2. מתוך הרשימה - מציאת **מכנה משותף** בין מאפיינים של הפריטים המושווים.
3. נתינת "כותרת" למאפיין המשותף – **קריטריון**.
4. **ארגון המידע** על פי הקריטריונים

אפשר גם בדרך אחרת:

4

- מהן התכונות המשותפות לשני הפירות?
"שיום" – מתן שם לכל תכונה משותפת -
קריטריון.
- מהן התכונות השונות של שני הפירות?
"שיום" – מתן שם להבדלים - קריטריון.
- ארגון המידע על פי הקריטריונים.

דוגמה 3: שימוש בדיאגרמות חשיבה
(מתייחסות לדומה, למשותף, לשונה ולמשתמע מכך)

KS1,2&3 Thinking Skills and Personal Capabilities

Thinking Diagrams

Compare and Contrast Diagram KS 1&2

Item A

Item B

How are they the same?

How are they different?

How are they different?

What did you notice?

© PWB 2007

KS1,2&3 Thinking Skills and Personal Capabilities

Thinking Diagrams KS 3

A

Similarities

B

Differences

In relation to

In relation to

In relation to

What do you notice about the most important differences and similarities?

What conclusions can you draw?

© PWB 2007 After Swartz and Parks (1994).

דוגמא לדיאגרמת חשיבה המיועדת לכיתות ביה"ס היסודי. הדיאגרמה מהווה ייצוג גרפי, שאיננו טבלה, להצגת השוואה. שימו לב להבדלים בין שתי הדיאגרמות. מהי רמת החשיבה הנדרשת בכל אחת מהן?

אפשרות נוספת

6

ניתנים פריטי השוואה, ויש להשוות ביניהם על פי קריטריונים נתונים.

- מהן הפעולות שעלי לעשות?
- לכל פריט בהשוואה – יש לתת תוכן.
- יש להקפיד שלא לערב בתוכן בין קריטריונים שונים.

השוואה – הגדרה ומטרות

7

□ **הגדרה:** השוואה היא זיהוי הדמיון והשוני שבין שני דברים או יותר.

מהן המטרות של שימוש באסטרטגיית ההשוואה?

□ **מטרות השימוש באסטרטגיה:**

□ לאפשר הבנה טובה יותר של רכיבי המידע ושל ההבדלים ביניהם

□ להגיע להכללה של מושגים חדשים ולהבנתם

□ להסיק מדבר אחד על דבר שני (אנלוגיה)

□ לארגן מידע (מארגן גרפי)

□ לנתח את רכיבי המידע ולזהות את הקשרים ביניהם

השימוש באסטרטגיית השוואה בתהליכי חשיבה

8

באילו מיקרים השוואה יכולה להיות יעילה, לעזור?

- פתרון בעיות (השוואה בין פתרונות)
- קבלת החלטות (השוואה בין החלטות שונות על ידי בחינה של תהליך יישומן והשלכותיהן)
- חקר (חלק מניתוח מידע)
- הבניית מושג (השוואה בין פריטי מידע המייצגים את המושג לבין פריטים אחרים)
- ניתוח מידע (השוואה בין חלקי המידע)

הביטוי של חשיבה יצירתית וביקורתית באסטרטגיית ההשוואה

9

היבטים של חשיבה יצירתית

- יצירת תבחינים חדשים או מקוריים להשוואה
- הסקת מסקנות ויצירת הכללות בעקבות השוואה
- זיהוי אנלוגיות חדשות ומפתיעות

היבטים של חשיבה ביקורתית

- ניתוח המאפיינים של מושאי ההשוואה
- איתור והגדרה של נקודות דמיון ושוני
- הערכת מושאי ההשוואה

קריטריונים להשוואה

10

- קריטריונים להשוואה צריכים לנבוע מהפריטים אותם משווים.
- האם כל קריטריון שקשור לפריטים יהיה רלוונטי להשוואה?
- איך מחליטים מהו קריטריון רלוונטי?
- האם ישנם קריטריונים חשובים יותר מאחרים?

חשוב לזכור!

11

□ השוואה ללא מסקנות אינה משמעותית:

- המסקנות נובעות ממטרת ההשוואה.
- מסקנות יכולות להיות קשורות להבדלים המשמעותיים ביותר.
- מסקנות יכולות להיות קשורות למכנה המשותף.
- המסקנות יכולות להיות קשורות להכללה של הקריטריונים.

□ איך מסיקים מסקנות מהשוואה?

- מתחילים ברמת התוכן, על פי הקריטריונים.
- כל מסקנה ברמת התוכן, מעלים לרמת הכללה גבוהה יותר, מופשטת יותר.
- בחינת הקריטריונים והיחס ביניהם.

מה נדרש כדי להפעיל אסטרטגיה זו?

12

- להבין את מטרת ההשוואה והאופן שבו ההשוואה משרתת את המטרה
- להכיר את המאפיינים של מושאי ההשוואה ולקבוע במה הם דומים או שונים
- ליצור תבחינים (קריטריונים) להשוואה
- להשתמש בתבחינים לצורך השוואה
- לארגן את המידע המשווה בעזרת התבחינים
- להסיק מסקנות וליצור הכללות
- ליצור אנלוגיה – להשוואה אחרת

מטה-קוגניציה – חשיבה על תהליך החשיבה

13

- מה הייתה מטרת ההשוואה?
- האם לפריטים המושווים יש מכנה משותף?
- האם ההשוואה השיגה את מטרתה?
- האם הקריטריונים שבחרתי משקפים את מאפייני המידע?
- האם בחרתי קריטריונים מגוונים?
- האם יש קריטריונים חשובים רלוונטיים שלא התייחסתי אליהם?
- האם היה לי כל המידע הנחוץ להשוואה?

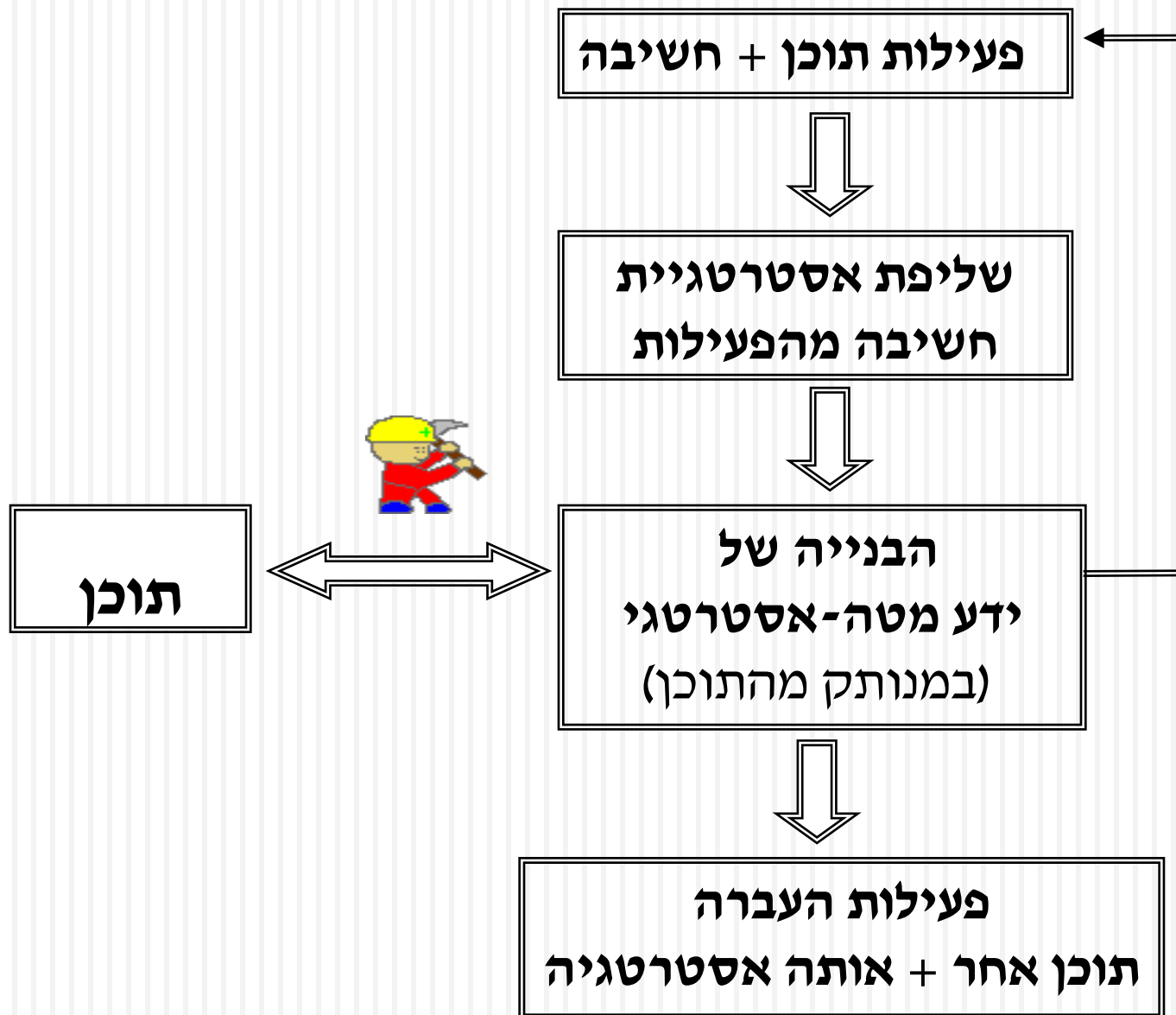
מטה-אסטרטגיה – חשיבה על האסטרטגיה

14

- לשם מה נחוצה השוואה?
- מה ניתן ללמוד מהשוואה?
- מתי כדאי להשתמש באסטרטגיה זו?
- מתי לא כדאי להשתמש באסטרטגיה זו?
- כיצד אסביר לחבר שלא נכח בכיתה מהי השוואה?

מודל להוראה מפורשת של ידע מטה-אסטרטגי

(Zohar & Ben-David, 2008)

דוגמא

16

➤ **נושא:** תרבות

➤ **תוכן:** טקס ופורים

➤ **מטרות התוכן:**

➤ התלמיד יכיר את המושג קרנבל.

➤ התלמיד יכיר קרנבלים שונים בעולם – כיישום של מרכיב התרבות - טקס

➤ **אסטרטגיית החשיבה:**

➤ השוואה

דוגמא - מטרות

17

➤ **מטרות בתחום האסטרטגיה:**

- התלמיד ישווה בין קרנבלים שונים בעולם לבין פורים על פי קריטריונים שונים.
- התלמיד יציע קריטריונים רלוונטים להשוואה.
- התלמיד יסיק מסקנות מההשוואה.

דוגמא – מהלך השיעור

מבנה	תכנים	תהליכי חשיבה והוראה מפורשת
פתיחה	חג פורים מתקרב ועימו תהלוכות פורים, תחפושות ועוד. תופעת ההתחפשות אינה מיוחדת לתרבות היהודית-ישראלית, אלא קיימת בתרבויות אחרות – כקרנבל.	היום נלמד על קרנבלים ופורים בעזרת אסטרטגיית החשיבה – השוואה.
גוף	קרנבלים - גלים קרנבלים בעולם - מסע אחר השוו בין קרנבל אחד שתבחרו ובין פורים. לאילו ממרכיבי התרבות ניתן לשייך את הקרנבל (טקס)	הקניית האסטרטגיה על פי המתווה שהוצג קודם. על פי אילו קריטריונים תשוו? מהם מאפייני הטקס שיכולים להוות בסיס להשוואה?
סיכום	בשיעור זה הכרנו טקסים מיוחדים – קרנבלים – הקיימים במקומות שונים בעולם, ומקבילים לחג הפורים שלנו.	מטה קוגניציה ומטה אסטרטגיה כפי שהוצגו קודם.